

Klass: Gastropoda (snäckor), **Familj:** Skeneidae, **Släkte:** *Dikoleps*, **Art:** *Dikoleps nitens* (R.A.Philippi, 1844)
Synonymer: *Delphinula nitens* R.A.Philippi, 1844, *Dikoleps pusilla* (J.G.Jeffreys, 1847), *Dikoleps pusilla* (Jeffreys, 1847), *Margarita pusilla* J.G.Jeffreys, 1847

Kännetecken

Dikoleps pusilla är en mycket liten snäcka, vars skal blir högst 1,5 mm högt och ungefär lika stort i diameter. Skandinaviska exemplar tycks dock i regel vara mindre än en millimeter. Skalet är glänsande och glasliknande, till färgen vit- eller svagt gulaktigt. Pärlemor saknas. Spiran är förhållandevis låg med ca 110–115° apikalvinkel. Sömmarna mellan vindlingarna är inte särskilt markanta, jämfört med närbesläktade arter i norra Nordostatlanten. Kroppsvindlingen upptar 90–95 % och skalöppningen ca 70 % av skalhöjden. Arten har en tydlig navel centralt om den runda skalöppningen. Frånsett antydning till spiralskulptur i navelområdet saknas egentlig skulptur. Endast "knäböjda" tillväxtlinjer kan skönjas, vilket också släktnamnet antyder. Analogt med dessa knävinklar i tillväxtlinjerna är skalöppningen inte plan utan har i överkanten en antydning till utskjutande huv. Skallocket, operculum, är hornartat med ett fåtal spiralslingor. Djuret är ofärgat vitaktigt.

Utbredning och status

Arten förekommer i ytterskärgården i norra Bohuslän samt mellan Arendalsområdet och Bodø i Norge. Vid norra Storbritannien förekommer den i Nordsjön syd till Northumberland och vidare över Shetlands- och Orkneyöarna samt Irland söderut längs Europas Atlantkust och in i Medelhavet. Eftersom arten är så liten och därmed lätt att förbise eller måhända felbestämma, är dess status i våra vatten mycket svårbedömd och den klassificeras som DD.

Ekologi

Arten lever framförallt på grova skalgrus- eller sandbottnar i ytterskärgårdsområden på måttliga djup, d.v.s. från några få meter och neråt. Undantagsvis har den påträffats så djupt som ca 1700 meter. Vid brittiska kuster har arten även påträffats bland alger, t.ex. korallalg *Corallina*. Arten är detritusätare. Dess fortplantning är okänd, men några närbesläktade arter, där fortplantningen är mera välkänd, producerar äggmassor med många ägg vilka är fästade vid alger. Larverna tros utvecklas direkt utan frisimmande stadium, och artens möjligheter till spridning och återkolonisation är således troligen begränsade.

Hot

Grova skalgrus- och sandbottnar är tämligen ovanliga habitat i våra vatten, som utsätts för omfattande sedimentation till följd av övergödning och trålning. I dagsläget är det dock inte känt huruvida arten i våra vatten är utsatt för några direkta hot.

Åtgärder

Det är viktigt att miljömålsarbetet med att minska tillförseln av näringsämnen till havet fortsätter och intensifieras. Det är dock svårt att föreslå specifika åtgärder eftersom kunskapen om artens utbredning och ekologi är så bristfällig.

Övrigt

Etymologi: di- < *dis*, Gr., ”två-, dubbel”; *koleps*, Gr., knänas bakåtböjning vilket syftar på tillväxtlinjernas form; *pusillus*, Lat., ”mycket liten, svag”. Taxonomi: Familjetillhörigheten är måhända något oviss, ty Höisæter (1968) betraktar det av honom beskrivna släktet som tillhörigt fam. Trochidae, subfam. Umboniidae, medan senare författare för det till Skeneidae. Arten har ofta hänförts till släktena *Cyclostrema* (Marryat, 1818) eller *Skenea* (Fleming, 1825).

Litteratur

- Brattegard, T. & Holthe, T (eds.) 1997. Distribution of marine, benthic macro-organisms in Norway. Research Report for DN 1997-1. Directorate for Nature Management.
- Fretter, V. & Graham, A. 1977. The Prosobranch Molluscs of Britain and Denmark Part 2 – Trochacea. J. Moll. Stud. Suppl 3: 39–100.
- Höisæter, T. 1968. *Skenea nitens*, *Ammonicera rota*, *Odostomia lukisi*, and *Eulimella nitidissima*, small marine gastropods new to the Norwegian fauna. Sarsia 31: 25–34.
- Höisæter, T. 1968. Taxonomic notes on the North-European species of “*Cyclostrema*” sensu Jeffreys 1883 (Prosobranchia, Diotocardia). Sarsia 33: 43–58.
- Jeffreys, J. G. 1865. British Conchology or an account of the mollusca which now inhabit the British Isles and the surrounding seas. Vol. III. Marine shells, comprising the remaining Conchifera, the Solenoconchia, and Gasteropoda as far as Littorina. Van Voorst, London.
- Poppe, G. & Goto, Y. 1993. European Seashells. Vol. I. (Polyplacophora, Caudofoveata, Solenogastrea, Gastropoda). Verlag Christa Hemmen.
- Warén, A. 1993. New and little known mollusca from Iceland and Scandinavia. Part 2. Sarsia 78: 159–201.

Författare

Hans G. Hansson 2004. © ArtDatabanken, SLU 2005.